

عنوان مقاله:

اتاق مرکزی و دالان پیرامون آن در معماری بومی خراسان و نقش آن در پیدایش اندرونی و بیرونی

محل انتشار:

پژوهشنامه خراسان بزرگ، دوره 12، شماره 45 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 16

نویسنده:

احمد حیدری - استادیار، گروه هنر و معماری، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه آزاد اسلامی، بیرجند، ایران

خلاصه مقاله:

برخی از عناصر معماری بومی ممکن است به دلایل مختلف، از جمله عملکرد، آسایش و القای حس تعلق به مکان، در معماری تداوم داشته و گاه توسعه یافته و از یک عنصر معماری بومی (مثل حیاط مرکزی یا ایوان) به یک مولفه معماری سنتی تبدیل گردد. در ایران سازه های مسکونی سنتی به طور معمول به دو بخش، اندرونی که بخش خصوصی بوده و بخش بیرونی که محل پذیرایی از میهمان یا افراد بیگانه بوده تقسیم می شده است. هدف از این پژوهش، شناسایی سیر تحول دو عنصر اتاق مرکزی و دالان پیرامون آن در معماری بومی خراسان و نقش و تاثیر این عناصر در پیدایش اندرونی و بیرونی در خانه ایرانی است. روش پژوهش توصیفی-تحلیلی و داده ها از طریق منابع کتابخانه ای جمع آوری و مورد تطبیق و تحلیل قرار گرفته اند. برای دستیابی به هدف پژوهش تلاش گردید نقشه-بناهای پیش از اسلام با توجه به تقدم و تاخر زمانی مورد مطالعه قرار گیرند. نتایج این پژوهش نشان می دهد که دو عنصر دالان و اتاق مرکزی از مولفه های معماری بومی خراسان از هزاره دوم پیش از میلاد بوده و پس از دوره هخامنشی با ایوان ستون دار از مولفه های معماری بومی مناطق غرب و شمال غربی ایران ترکیب شده و تشکیل پلان آبادانا را می دهند. عنصر دالان نقش مهمی در درون گرایی بناهای ایرانی به خصوص ناحیه خراسان داشته و عاملی مهم در پیدایش اندرونی در خانه ایرانی بوده است. دالان با ورود اسلام در معماری ایرانی حذف می گردد، اما پس از اسلام به مثابه یک نوستالژی در نظام حرکتی خانه ایرانی (همانند غلامگردش یا مردگرد) برجای می ماند.

کلمات کلیدی:

اتاق مرکزی، دالان، معماری بومی خراسان، اندرونی، بیرونی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2030494>

